

УДК 373.5:687,53(091)

ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ ПЕРУКАРСЬКОГО МИСТЕЦТВА У ПРОФІЛЬНОМУ НАВЧАННІ

Тупаленко Світлана

**Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри теорії і методики технологічної підготовки, охорони праці та
безпеки життєдіяльності Чистякова Людмила Олександрівна**

*Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені
Володимира Винниченка, м. Кропивницький, Україна*

В статті розкривається історія перукарського мистецтва від давніх часів і до сьогодення. Вивчення історії перукарського мистецтва у курсі за вибором «Основи перукарської справи» у профільному навчанні старшокласників сприяє розвитку творчого потенціалу майбутнього перукаря, здатного до професійного саморозвитку, який зможе продукувати нові ідеї, орієнтуватися у швидкоплинному світі моди на основі знань з досвіду й напрацювань попередніх поколінь майстрів перукарської справи. Наголошено, що сучасний стиліст та перукар, маючи знання з історії зачісок, зможе адаптувати їх до сьогоденних модних тенденцій, знайде зачіску, яка пасує найкраще під образ людини, її стиль та контур обличчя, створить довершений образ.

Ключові слова: перукарське мистецтво, перукар, зачіска, волосся.

Study of the history of hairdresser art in professional education

Tupalenko Svetlana

**Scientific adviser: candidate of pedagogical sciences, associate professor, assistant professor of
the theory and methodology of technological preparation, labor protection and life safety**

Chistyakova L. A.

*The Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University, Kropyvnytsky,
Ukraine*

The article reveals the history of hairdressing art from ancient times to the present. Study of the history of hairdressing art in the course on the choice of "Fundamentals of hairdressing" in profile education of high school students contributes to the development of the creative potential of the future hairdresser, capable of professional self-development, which can produce new ideas, navigate the fast-moving world of fashion based on knowledge from the experience and workings of previous generations of masters hairdressing business. It is stressed that the modern stylist and hairdresser, having knowledge of the history of hairdressers, can adapt them to today's trendy

trends, find a haircut that best suits the image of a person, her style and outline of the face, will create a perfect image.

Key words: hairdresser's art, hairdresser, hairstyle, hair.

Постановка проблеми. Вивчення історії перукарського мистецтва нараховується тисячоліттям і вивчення її має не лише пізнавальний, а й практичний інтерес, так як деякі деталі можна використовувати і в наш час. У сучасному суспільстві необхідні фахівці, які в змозі творчо підходити до вирішення професійних завдань.

Курс за вибором «Основи перукарської справи» у профільному навчанні старшокласників передбачає вивчення історії перукарського мистецтва як основи майбутньої творчої перукарської діяльності. Перукарі-стилісти повинні творчо підходити до своїх обов'язків, вміти відтворити сучасну зачіску та відповідати побажанням клієнта. Створення нового можливе лише за умови осмислення та творчого поєднання попереднього досвіду та новітніх розробок.

Тому вивчення історії становлення перукарського мистецтва є основою розвитку творчого потенціалу майбутнього перукаря, здатного до професійного саморозвитку, який зможе продукувати нові ідеї, орієнтуватися у швидкоплинному світі моди, самостійно і швидко вирішувати нестандартні ситуації.

Аналіз досліджень і публікацій. Протягом останніх років перукарське мистецтво постійно вдосконалюється. Винайдено безліч видів стрижок та зачісок. З розвитком технологій та винайденням сучасних засобів догляду за волоссям створюються нові види зачісок, способи укладання та фарбування волосся тощо.

Дослідником різних етапів розвитку перукарського мистецтва стала Сиромятникова І. С. [6], яка є автором книги з моделювання зачісок та технології виготовлення перук. Відомий автор книг з перукарської справи Панченко О. А. [5] випустив серію «тонких» книжок, в кожній з яких висвітлено певну техніку виконання стрижок, зокрема «каре», «паж» та ін. Підручник Корнева В. Д. [2] «Моделювання зачіски відповідно до пори року»

презентує моделі зачісок відповідно до історичної епохи, сучасного напрямку моди та типу обличчя. Також цьому авторові належить книга про забарвлення волосся. Важлива і цінна інформація з дотримання гігієни та санітарних норм міститься у книзі Кац А. Л. [1] «Санітарія та гігієна», де представлені усі вимоги до перукарського обладнання та роботи перукаря.

Мета статті полягає у дослідженні історії перукарського мистецтва у різні історичні епохи й до сучасності.

Виклад основного матеріалу. Історія перукарського мистецтва починається у V тисячолітті до нашої ери, коли люди почали приділяти увагу догляду за волоссям. Зачіска була не лише прикрасою, а ознакою соціального походження, знаком професії, показувала національну приналежність. Кожна епоха відображала побут та бачення людей про красу.

У первісному суспільстві людина виконувала перукарські процедури: паління волосся над вогнем та його підрізання кременевим ножом. Волосся зв'язувалось шкіряним ременем у пучки, спліталось у коси та скручувалось джгутами.

У V тисячолітті до нашої ери у Єгипті зустрічаються перші ознаки перукарського мистецтва. Популярними були перуки, які робили із вовни, тканини, ниток, мотузок. Вже відтоді люди фарбували нігті та волосся. Діти – як символ дитинства доповнювали зачіски кісткою на скроні. Жінки намотували волосся на дерев'яні коклюшки та змазували глиною, яка після висихання обсіпалася й утворювала хвилі на волоссі. Це були перші завивки. Чоловіки голились кременевими та бронзовими ножами. З'явилися гребні та шпильки, які були виготовлені з слонової кістки та дерева.

У древніх греків було багато правил та методів виконання стрижок, зачісок та гоління. Вважається, що саме з тих часів з'явилося перукарське мистецтво. У Греції ритуалом стало одягнення перуки та завивка волосся, і цей процес тривав декілька годин. Проводили ці процедури каламістри – спеціально навчені рабині. Миття, фарбування, завивка та стрижка волосся виконувались окремо. Греки від природи мали густе чорне волосся, тому щоб змінити

природний колір волосся, застосовували розчини, які містили лужний склад, висвітлювали волосся товченим рисом та борошном. Зачіску робили на завитому волоссі, для цього були зроблені металеві стержні – щіпці, які нагрівали на жаровні і накручували пасма. Для блиску волосся змазували оливковою олією. У зачіски ховали пакетики з запашною есенцією.

У Стародавньому Римі достатньо довго панував грецький стиль, поки не виробився свій. Римляни робили холодну «мокру» укладку з клейовими складниками. Рабиня, яка оформлювала зачіску, оздоблювала її прикрасами, сипала золотим пилом та просочувала ароматичними оліями.

З приходом моди у Стародавньому Римі на голене обличчя у чоловіків, перукарі стали використовувати серповидні бритви та гарячі компреси із лляних рушників. Ця технологія гоління була популярною ще протягом багатьох століть.

В Китаї та Японії для надання об'єму зачісці під пасма волосся підкладали оксамитові валики, картонні підкладки та подушечки. Щоб зачіска довго трималась, волосся змащували смолами, клейовими сумішами або яєчними білками.

У Середньовіковій Європі усе плотське вважалось «від диявола», тому усі пошуки та новаторства в галузі моди і зачіски вважались гріховними. Жінки під накидками приховували волосся, тому важкі об'ємні зачіски зникли.

Гребінці в той час виготовлялись із слонової кістки або дерева, іноді із золота. Прикрашались вирізними міфологічними тваринами та янголами. У Стародавній Італії вироблялись благовонії, помади, притирання та есенції. Перукарів в той час ще називали банщиками, окрім стрижок і гоління вони виконували послуги гігієнічного характеру.

В епоху Відродження цирульники (так називали тогочасних перукарів), пропонували ще й медичні послуги: прикладали п'явки, ставили банки, виривали зуби та пускали кров. На початку XV століття банщики та цирульники об'єдналися у цехи та отримали право мати прапори та зброю з емблемою – зображенням сороки.

У епоху Бароко безволосий Генріх III ввів моду на перуки які стали носити у всій Європі. На початку XVII століття єврей – майстер по виробництву штучного волосся, винайшов перуку з довгими локонами – алонж. Цей вид перуки із Франції швидко розповсюдився по всій Європі.

У час абсолютизму у Франції перукарське мистецтво набуло ще більшого розквіту. Кожний поважаючи себе перукар вимушений був мати під рукою спеціальні гребінці для перук, щоб робити неймовірну кількість надскладних зачісок, які мали б підкреслити велич королівської родини та придворних.

У другій половині XVIII ст. зачіски мали вигляд цілих споруд висотою у півметра, які зводилися впродовж кількох годин високопрофесійними перукарями – куаферами. При Людовіку XV у Парижі були створені академії перукарського мистецтва, які готували куаферів. Як результат суперництва між куаферами з'явилися нові зачіски. Для виконання зачісок використовувалися металеві та дерев'яні пруття, з яких робився каркас зачіски. Каркаси заповнювали хустинками із батисту або папером, які потім приховували десятками волосяних шиньонів. Буржуазна революція у Франції у 1789 році скасувала відмінності між соціальними станами людей і цим спростила види зачісок.

У 60-ті роки XIX ст. у Франції перукар імператриці Євгенії Гуго винайшов спосіб освітлення волосся, в якому за допомогою перекису водню витравлювати природній колір. З цього часу з'являється мода на висвітлене волосся.

Електроенергія, газ, завивка - все це дуже вплинуло на перукарське мистецтво, настала епоха машинної праці, а мистецтво жіночих перукарів втратило своє значення. У 1880 році електрична машинка для стрижки волосся надала професії новий виток і посунула ручну працю. Хоча щипці для волосся, винайдені в ті часи французом Марселем, не дивлячись на маленькі удосконалення, залишилися без змін до нашого часу.

Приблизно у 1904 році Шарль Нестале, француз німецького походження, винайшов довгострокову термічну завивку. Вперше апарат для завивки, який

нагрівався електроенергією, був винайдений у 1909 році і важив 900г. Він був підвішений до стелі, а вниз звішувались дроти з нагрівачами. Щоб захистити голову від опіків, використовували захисні кільця з повсті.

Тогочасні майстри працювали з кількома учнями і їх робочий день тривав від 95 до 100 годин на тиждень. Але після першої світової війни робочий тиждень скоротився до 54 годин.

У двадцяті роки стали з'являтися підприємства з виробництва машин, апаратів та перукарського приладдя. У 1924 році Йосиф Майєр випустив свій винахід пласкої намотки волосся, що викликало значні зміни у техніці завивки. З'явилась думка змінити апаратну завивку на хімічний холодний спосіб. У 193 році фірмою Нестле-Лемур був випущений новий засіб для фіксації і завивки волосся, за допомогою якого почали робити «холодні» завивки.

В перші десятиріччя ХХ ст. перукарське мистецтво було у занепаді. Революція, перша світова війна, громадянська війна не сприяли розвитку цього мистецтва. У 1914 році з'явилась перша коротка жіноча стрижка «руська». Коротке волосся почали вкладати за допомогою гарячих щипців та холодної укладки. Широка мережа перукарень у Радянській країні з'явилась наприкінці 30-х років і надавала великий перелік послуг. Зокрема, окрім різних стрижок, клієнтам пропонувалися фарбування та укладання волосся, з'явився манікюр, педикюр, догляд за шкірою голови та обличчя, чоловікам пропонувалося гоління тощо.

У кінці 60-х років і чоловіки почали завивати волосся за допомогою хімічної завивки. Жінки починають часто змінювати колір волосся – рудий, витравлений білий, чорний та ніжні кольори осені. У середині 70-х років з'явилось поняття модельної стрижки, виросла вартість послуг. В моду входить запропонована англійським перукарем В. Сессуном стрижка «сессун». Зачіски стали доповнювати накладним волоссям – локонами і косами.

На початку 90-х років почали проводитись фестивалі краси, повсюди відкриваються курси перукарів, у багатьох ліцях, коледжах готують фахівців

перукарської справи. Приходить епоха «унісекса», що згладжує відмінності між жіночими та чоловічими стрижками.

У сьогоднішній існує безліч технік стрижок, укладок, завивання, випрямлення, нарощування волосся. Щодня з'являються нові засоби для моделювання зачісок, догляду за волоссям, лікування та оновлення волосся. Центри перукарського мистецтва проводять велику кількість семінарів, курсів, майстри вищого класу передають свій досвід і напрацювання на майстер-класах.

Стан розвитку різних напрямків сучасного перукарського мистецтва є темою подальших досліджень.

Висновки та перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження. У всі часи робота перукарів була спрямована те щоб зробити людину привабливою. Сьогодні знання та фахові вміння перукаря можна одержати у спеціалізованих закладах під керівництвом кваліфікованих майстрів.

Широкі можливості у визначенні майбутньої професії та опануванні фахових знань та вмінь надає профільне навчання, зокрема, вивчення курсу за вибором «Основи перукарської справи» у старшій школі. Однією із перших тем курсу є саме тема історії перукарського мистецтва, яка є основою для вивчення усього фаху.

Список використаної літератури

1. Кац А. Л. Санітарія, гігієна перукарської справи: підручник для середнього проф. освіти / А. Л. Кац. – М : Легка і харчова промисловість, 1984. – 136 с.
2. Корнєв В. Д. Моделювання та художнє оформлення зачісок / В. Д. Корнєв. – К. : Знання, 2001. – 294 с.
3. Одинокова І. Ю. Технологія перукарських робіт: навч. посіб. для початкової проф. освіти / І. Ю. Одинокова, Т. А. Черниченко. – М : Академія, 2004. – 176 с.
4. Орлов В. Ф. Перукарське мистецтво: підруч. для учнів професійно-технічних навч. закладів / В. Ф. Орлов. – К. : Грамота, 2005. - 351 с.
5. Панченко О. А. Мелирование и прическа / О. А. Панченко. – СПб. : Корона-принт, 2000. – 399 с.

6. Сиромятникова І. С. Історія зачіски: 3-тє видання/ І. С. Сиромятникова. – М. :Рипол Класик, 2005. – 322 с.